

Õiguskantsler

Ingmar Kurg
NNA Suitsuvaba Eesti MTÜ
ingmar@nna.ee

Teie nr

Meie 01.03.2019 nr 6-1/190279/1901113

E-sigarette puudutavate piirangute põhiseaduspärasus

Lugupeetud Ingmar Kurg

Palusite kontrollida, kas [tubakaseaduses](#) (TubS) ette nähtud elektroonilise sigareti tarvitamise piirangud on [Eesti Vabariigi põhiseadusega](#) (PS) kooskõlas. Praegu kehtiv tubakaseadus lubab e-sigarette tarvitada ainult suitsetamiseks lubatud kohtades, 1. juulil 2019 jõustuv redaktsioon keelab e-sigareti vedelikes maitse- ja lõhnaained, e-sigareti nähtava väljapaneku ja kaubamärgi esitlemise ning riigisisese kaugmüügi. Teie hinnangul on piirangud vastuolus PS §-ga 19, kuna piiravad inimeste õigust vabale eneseteostusele.

Seadusemuudatustega kitsendatakse tõepoolest oluliselt e-sigaretide tarbijate valikuvabadust. Kui palju peaks riik inimesi nende endi eest kaitsma on küsimus, millele ühest vastust põhiseadusest ei leia. Tegemist on maailmavaatelise küsimusega, mille üle otsustatakse ennekõike valimistel. Vaba eneseteostuse piiramist õigustatakse vajadusega kaitsta teiste inimeste, eelkõige alaealiste tervist ning Riigikogul on tervisepoliitika kujundamisel väga lai otsustusruum. Riigikogu ongi teinud poliitilise valiku suhtuda ühtviisi taunivalt nii tubakatoodetesse kui ka e-sigaretidesse, selleks et muuta suitsetamise kuvandit ühiskonnas.

Tubakavastases võitluses on võimalik valida pakkumise vähendamise strateegia või kahjuliku mõju vähendamise strateegia vahel ([kohtujuristi ettepanek asjas C-151/17 p 27](#)). Eestis püütakse vähendada pakkumist. Erinevate maitsete keelamine, tarvitamiskohtade ja kättesaadavuse piiramine on meetmed, millega riik soovib vähendada suitsetamise nähtavust ühiskonnas ning mõjutada inimesi e-sigaretidega alustamisest hoiduma (TubS muutmise seaduse eelnõu seletuskiri, edaspidi [seletuskiri](#), lk 18). Pakkumist vähendatakse praeguste suitsetajate ja/või e-sigaretide suitsetajate valikute arvelt.

Rahva tervise tõhusama kaitse vajadust on seletuskirjas põhjendatud uuringute tulemustega (vt seletuskirja lk 7-8). E-sigareti kahjulikku mõju tervisele kinnitavad ka Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) [2014.](#) ja [2016. aasta raportid](#) ning [Tartu Ülikooli teadlaste korraldatud uuring](#). Neist selgub, et e-sigareti halba mõju tervisele ei saa välistada ka passiivse suitsetamise korral.

E-sigaretide mõju tervisele ei ole siiski veel täielikult kindlaks tehtud, kuna tegemist on uudse tootega, mille pikaajaline mõju pole teada (seletuskirja lk 7). Ka WHO raportis on rõhutatud, et e-sigaretide mõju alaealiste suitsetamisharjumustele ei ole võimalik praegu veel täpselt järelada.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Euroopa Kohus on märkinud, et sellisel juhul saab rakendada ettevaatuspõhimõtet. Kui ohu olemasolu või ulatuse üle ei saa uuringutulemuste põhjal otsustada, sest uuringutulemused ei ole lõplikud, kuid ohu realiseerumisel on kahju rahva tervisele tõenäoline, õigustab ettevaatuspõhimõtte piiravate meetmete vastuvõtmist ([Euroopa Kohtu otsus C-151/17 p 47](#)).

TubS eelnõu seletuskirja ja teiste materjalide põhjal ei saa öelda, et eelnõus oleks põhjalikult käsitletud piirangutega kaasnevaid probleeme. Analüüsitud ei ole muu hulgas piirikaubandusega seotud küsimusi ega suitsetamiseks mõeldud kohtades tekkivat passiivse suitsetamise mõju e-sigarettide suitsetajatele. Samuti ei nähtu eelnõuga seotud materjalidest, et Riigikogule oleks edastatud Euroopa Komisjoni arvamus, mille kohaselt tuleb e-vedelikes maitse- ja lõhnaainete täielikku keelamist rohkem põhjendada. Ka Riigikogu sotsiaalkomisjon on tubaka- ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu ettevalmistamisel tõdenud, et piiranguid, eelkõige maitse ja lõhnaainete keelamist, tuleb põhjalikult analüüsida ([Riigikogu sotsiaalkomisjoni 29.01.2019 istungi protokoll](#) lk 3).

Osundatud puudused õigusloomeprotsessis ei anna alust pidada piiranguid põhiseadusvastaseks.

E-sigarettide nähtava väljapaneku ja kaubamärgi esitlemise keelu kohta olen avaldanud oma [seisukoha](#) 12.07.2018.

Loodan, et neist selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Sandra Sillaots 693 8410
Sandra.Sillaots@oiguskantsler.ee